

»Most do boljšega zdravja in odpornosti v skupnosti«

Staranje v senci starizma: raziskava med medicinskimi sestrami in študenti zdravstvene nege

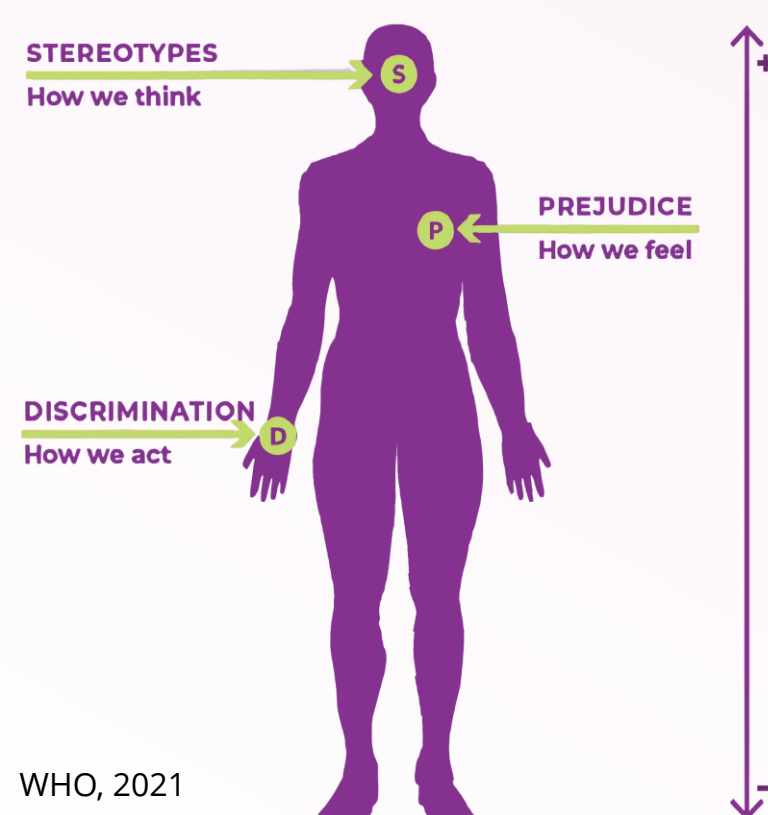
Simona Hvalič-Touzery, Jerneja Laznik, Mojca Šetinc

✉ simona.hvalic-touzery@fdv.uni-lj.si

i Uvod

Starizem zajema stereotipe, predsodke in diskriminacijo na osnovi starosti. Ko se nanaša na uporabo tehnologij pri starejših ljudeh, govorimo o tehnološkem starizmu, ki je med diplomiranimi medicinskimi sestrami (DMS) in študenti zdravstvene nege (ZN) slabo raziskan.

Starizem je pomembna družbena determinanta zdravja in potencialna ovira za enakost v zdravju. Namen raziskave je zapolniti vrzel v proučevanju prisotnosti starizma med DMS in študenti ZN.

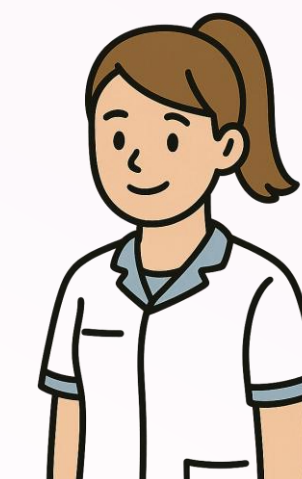
WHO, 2021

- Starizem izrazitejši pri študentih ZN ("mi proti njim"; npr. starejše osebe nezainteresirane, nezmožne učenja)
- DMS: pogled na starejše osebe skozi prizmo delovnega okolja
- DMS z izkušnjami (npr. telemedicina): starost ni ovira, znajo oceniti prednosti in slabosti digitalnih rešitev
- Starizem se kaže tudi v jeziku:

Vidm da ljudje tut niso, mislm ne pripravljen, a ne, težko je tud to generacijo prpravt, sploh starejšo, da bi karkol uporabljal.

Starejši pa ne znajo s to tehnologijo upravljat, se tud ne bi pomoje hotli učit, no tega zdej, v teh letih.

Metode - Mešane metode

- Kvantitativna:** spletna anketa med DMS (N=244) in študenti/-kami ZN (N=234), opisna in bivariatna statistika, obdobje: oktober–december 2023.
- Kvalitativna:** fokusne skupine z DMS (N=19) in študenti/-kami ZN (N=34), tematska analiza, obdobje: februar–julij 2024.

N=531

Rezultati

Lestvici	Študenti ZN M (SD) (N=234)	DMS M (SD) (N=244)	Skupaj M (SD) (N=296)
ATOAUT-10 (10-50 točk)	35,85 (4,97)	34,93 (5,64)	35,38 (5,34)
ERA-12 (12-48 točk)	33,22 (6,00)	29,91 (6,98)	31,51 (6,73)**
ERA-12: Expectations Regarding Aging Physical Health Scale (0-100 točk)	72,45 (14,06)	65,22 (16,48)	68,72 (15,75)**
ERA-12: Expectations Regarding Mental Health Scale (0-100 točk)	60,53 (15,53)	54,67 (16,96)	57,50 (16,66)**
ERA-12: Expectations Regarding Cognitive Function Scale (0-100 točk)	74,65 (14,41)	67,27 (16,73)	70,83 (16,07)**

Opomba. T-test za neodvisne vzorce (t-test): ** $P < 0,01$; ATOAUT-10 (tehnološki starizem, Mannheim et al., 2021): 1-5: 1 – Sploh se ne strinjam, 5 – Popolnoma se strinjam; ERA-12 (starizem, Sarkisian et al., 2002): 1-4: 1 – Povsem drži, 4 – Sploh ne drži. Višja vrednost pomeni bolj negativno pričakovanje do staranja / negativno stališče.

Diskusija

- Ugotavljamo prisotnost (tehnološkega) starizma med slovenskimi študenti/-kami ZN in DMS.
- Starizem ovira digitalizacijo zdravstva.
- Potrebujemo celovit pristop k izobraževanju in usposabljanju, ki bo vključeval tehnične veščine ter kritično refleksijo o stereotipih in predsodkih ter njihovih posledicah.
- Tak pristop lahko pomembno prispeva k zmanjšanju prisotnosti starizma in njegovih dolgoročnih posledic.

Literatura

- Iversen, T. N., Larsen, L., & Solem, P. E. (2009). A conceptual analysis of Ageism. *Nordic Psychology*, 61(3), 4–22. <https://doi.org/10.1027/1901-2276.61.3.4>
- Mannheim, I., Wouters, E. J. M., Boekel, L. C. van, & Zaalén, Y. van. (2021). Attitudes of Health Care Professionals Toward Older Adults' Abilities to Use Digital Technology: Questionnaire Study. *Journal of Medical Internet Research*, 23(4), e26232. <https://doi.org/10.2196/26232>
- Sarkisian, C. A., Hays, R. D., Berry, S., & Mangione, C. M. (2002). Development, reliability, and validity of the expectations regarding aging (ERA-38) survey. *The Gerontologist*, 42(4), 534.
- World Health Organization. (2021). *Global report on ageism*. World Health Organization. <https://www.who.int/teams/social-determinants-of-health/demographic-change-and-healthy-ageing/combating-ageism/global-report-on-ageism>